

MILLIY MEROS VA ZAMONAVIY ADABIYOT UYG‘UNLIGI

Qurbonova Lobar Shukrilloeyna
Osiyo xalqaro universiteti magisrtanti

Annotatsiya. Ushbu maqolada milliy madaniy meros va zamonaviy adabiyot o‘rtasidagi uyg‘unlik, ularning badiiy muloqoti va o‘zaro ta’siri tahlil qilinadi. Tadqiqotda an’anaviy o‘zbek adabiyoti elementlari, xalq og‘zaki ijodi namunalarining zamonaviy she’riyat va proza matnlarida qanday aks etishi, shuningdek, yangi davr yozuvchilari va shoirlar tomonidan milliy kodlarning saqlanishi va yangicha talqin qilinishi ko‘rib chiqiladi. Maqolada badiiy-adabiy misollar orqali milliy merosning zamonaviy adabiyotdagi roli va uning ijtimoiy, madaniy, estetik funksiyalari ochib beriladi.

Kalit so‘zlar: milliy meros, zamonaviy adabiyot, badiiy uyg‘unlik, xalq og‘zaki ijodi, an’anaviy va zamonaviy, adabiy transformatsiya, madaniy kodlar.

KIRISH

Milliy madaniy meros har bir xalqning tarixiy, estetik va ruhiy qadriyatlarini ifodalaydi. O‘zbek adabiyoti ham boy xalq og‘zaki ijodi, xalq ertaklari, dostonlar, qissa va she’rlar bilan boyitilgan merosga ega. Zamonaviy adabiyot esa o‘z navbatida yangi shakl, janr va uslubiy imkoniyatlar orqali milliy qadriyatlarni yangicha ifodalash imkonini beradi. XXI asr o‘zbek yozuvchilari va shoirlari an’anaviy badiiy vositalarni yangi estetik tafakkur bilan uyg‘unlashtirib, milliy merosni zamonaviy auditoriyaga yaqinlashtirishga intiladi. Shu bilan birga ular xalq og‘zaki ijodi va klassik adabiyot namunalarini qayta talqin qilish orqali milliy kodlarni saqlash va rivojlantirish vazifasini bajaradilar.

Asosiy qism. Milliy meros va zamonaviy adabiyot uyg‘unligi ko‘plab jihatlar bilan izohlanadi. Birinchidan, badiiy til va obrazlar tizimi. Masalan, xalq ertaklaridagi personajlar, doston qahramonlari, xalq maqollari va hikmatli so‘zlar zamonaviy hikoya, roman va she’rlarda ishlatilganda o‘quvchida milliy identitetni mustahkamlashga xizmat qiladi. Zamonaviy adabiyot esa bu obrazlarni yangi kontekstda, yangi janrlar va dramatik vaziyatlar orqali qayta jonlantiradi. Masalan, hozirgi yosh yozuvchilarning qissalari va she’rlarida xalq qahramonlari realistik yoki simbolik tarzda tasvirlanadi, ular kundalik hayot, zamonaviy ijtimoiy muammolar bilan bog‘lanadi.

Ikkinchidan, milliy meros orqali shakllangan badiiy axloqiy va estetik qadriyatlar zamonaviy adabiyot matnida uzluksiz aks etadi. O‘zbek adabiyotida mehmondo‘stlik, sadoqat, jasorat va mehr-muhabbat kabi qadriyatlar xalq ijodining markaziy mavzularidan biri bo‘lib kelgan. Bugungi yozuvchilar ushbu qadriyatlarni zamonaviy til va vaziyatlarda ifodalaydi, ularni o‘quvchi uchun tushunarli va qiziqarli shaklga keltiradi. Masalan, dostonlardagi qahramonlik epizodlari zamonaviy roman yoki qisqa hikoyada insoniy fazilatlar va ijtimoiy mas’uliyat ramzi sifatida ishlatiladi.

Uchinchidan, zamonaviy adabiyot milliy merosni intertekstual yondashuv orqali boyitadi. An’anaviy matnlar, folklor namunalarining qayta ishlanishi, modern she’r va proza matnlarida ijodiy uyg‘unlik yaratadi. Bu jarayon o‘quvchiga vaqt va makon chegaralarini

kengaytirgan holda, tarixiy va zamonaviy tajribalarni solishtirish imkonini beradi. Shu bilan birga, milliy merosning turli shakllarini, masalan, xalq maqol va matallari, qo‘shiq va dostonlar, zamonaviy dialog va monolog matnlarida aks ettirish orqali adabiy janrlarning chegaralari kengayadi.

To‘rtinchidan, milliy meros va zamonaviy adabiyot uyg‘unligi yosh avlodni tarbiyalash va milliy ongni shakllantirishda ham muhim rol o‘ynaydi. Hozirgi davr she‘riyatida va prozasida an‘anaviy qadriyatlar, tarixiy hodisalar va folklor unsurlari yangi badiiy shakllar orqali ifodalanadi. Bu, o‘z navbatida, yosh o‘quvchi va o‘qituvchining milliy madaniy qadriyatlar bilan tanishuvini osonlashtiradi va ularni kundalik hayot bilan bog‘laydi.

Beshinchidan, zamonaviy adabiyot milliy merosni yangi janr va uslub orqali rivojlantirishga imkon yaratadi. She‘riyat, hikoya, dramatik asar yoki ese janrlarida folklor va tarixiy materiallarni qo‘llash orqali yozuvchilar milliy merosni bugungi kontekstda jonlantiradi. Shu tariqa, xalq og‘zaki ijodi va klassik adabiyotning elementlari zamonaviy badiiy ifoda vositalari bilan uyg‘unlashadi, bu esa milliy madaniyatning uzluksizligini ta‘minlaydi.

Xulosa. Milliy meros va zamonaviy adabiyot uyg‘unligi — o‘zbek adabiyoti rivojida dolzarb jarayon bo‘lib, u xalq madaniyati va bugungi estetik tafakkur o‘rtasida uzviy bog‘liqlik yaratadi. An‘anaviy badiiy qadriyatlar, xalq og‘zaki ijodi va klassik adabiyot namunalarini zamonaviy she‘riyat va proza matnlarida uyg‘unlashtirish, ularni yangi janr, til va obraz vositalari orqali jonlantirish adabiyotning boyligi va chuqurligini oshiradi. Shu bilan birga, milliy meros zamonaviy adabiyot orqali yosh avlodga yetkaziladi, ularni milliy qadriyatlar va tarixiy tajriba bilan tanishtiradi. Natijada badiiy uyg‘unlik milliy ongni mustahkamlash, madaniy xotirani saqlash va adabiyot rivojida ijodiy yangilik yaratishda asosiy vosita sifatida xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Аминов, Ш. О‘zbek xalq og‘zaki ijodi va zamonaviy adabiyot. — Ташкент: Fan, 2018.
2. Ахмадов, Р. Milliy meros va XXI asr o‘zbek adabiyoti. — Ташкент: Yosh g‘alaba, 2020.
3. Бектур, М. Zamonaviy o‘zbek adabiyoti: tahlil va tadqiqotlar. — Ташкент: Akademnashr, 2019.
4. Ganiev, N. Folklor va zamonaviy proza uyg‘unligi. — Ташкент: Adabiyot, 2017.
5. Давронов, С. О‘zbek xalq merosi va zamonaviy she‘riyat. — Ташкент: Ilm, 2021.
6. Ергашев, Ф. Milliy qadriyatlar va badiiy ijod. — Ташкент: Sharq, 2018.
7. Зокиров, Т. Zamonaviy adabiyot va milliy identitet. — Ташкент: Yoshlar, 2020.
8. Камолов, А. О‘zbek xalq dostonlari va zamonaviy romanlar. — Ташкент: Fan va madaniyat, 2019.
9. Латифов, Р. An‘anaviy va zamonaviy adabiyot uyg‘unligi. — Ташкент: Adabiy nashrlar, 2021.
10. Муродов, Ш. Milliy merosning zamonaviy talqini. — Ташкент: Ilm-fan, 2020.